

Η "ΣΑΛΩΜΗ", ΤΟΥ ΣΤΡΑΟΥΣ ΣΤΗΝ ΙΤΑΛΙΑ

Αναμνησείας του κ. Ι. ΦΑΡΟΥΔΑ

"Όταν, τόν καιρό τόν τότε, ζούσα σ'ό Παρίσι, παρακολουθούσα τακτικώτατα τ'ό θέατρο, τόσο τ'ό μουσικό όσο και τ'ό δραματικό. Ήταν γιά μένα ή μεγαλύτερη απόλαυση, και μπορώ νά πώ πώς σπανίως περνούσε μία βραδιά χωρίς νά βρεθώ στις 8)12 καθημερινώς σ' ένα «φωτέιυ ντ' όρκέστρ» τής Γαλλικής κομωδίας, τής «Όπερας ή τ'ό Όπερά κομικ, άλλα και τών θεάτρων τ'ό μπουαβάρ πού έπαιζον τ'ό ελαφρότερα θεατρικά είδη, «βώ ντέ βίλλ» ή Όπερέττες.

Σ' αυτό όμως δέ μ' έμπόδιζε όταν, παρακολουθώντας, και τήν έκτός τ'ό Παρισίου καλλιτεχνική κίνηση νά είμαι ένθιμος τού τί γίνεται και στις μεγάλες έπαρχιακές πόλεις τής Γαλλίας — Η Ρουέν ήταν τότε ένα σημαντικό κέντρο τ'ό Λυρικού θεάτρου.— Άλλά, και ιδίως, ότι γινόταν και στα μεγάλα κέντρα τής Γερμανίας, τής Ίταλίας ή τ'ό Βελγίου, όπου τά ρεπερτουάρ τών μουσικών θεάτρων παρουσιάζαν μεγάλη ποικιλία και άλλως ίσοίτιορ ένδιαφέρον.

Άλλά αυτό είνε άλλη ιστορία όπως έλεγε ό μακαρίτης Κίπλινγκ. Έτσι μία καλή μέρα τ'ό Γενάρη (1909) διάβασα στις γαλλικές έφημερίδες πώς τ'ό νέο μέλοδραμα τ'ό Στράους (Ριχάρδου) «Σαλώμη», αφού έθριάμβευσε στήν όπερα τής Δρέσδης, έπρόκειτο νά παιχθί σ'ό Τουρίνο και κατόπι στή «Σκάλα» τ'ό Μιλάνου, τής όποιας τ'ό διεύθυνι έιχε ανάλαβει ό Τοσκανί πού είχε άποκτήσει πιά μεγάλη φήμη ως μαέστρος, δέν ήταν έν τούτοις άκόμα, ό μεγάλος, ό άσύγκριτος και μεγαλοφυής Τοσκανί!

Τό άλλο πρωί έφραγα γιά τήν Ίταλία και μόλις έφρασα σ'ό Τουρίνο με έπληροφόρησαν πώς τ'ό έπόμενο βράδυ θά παιζόταν σ'ό Ρεάλε ή «Σαλώμη» με πρωταγωνιστή τ'ό διάσημο Ίταλίδα πρωινοτόνα: Μπελλιντοίνι. Έμεινα δυό μέρες σ'ό Τουρίνο και παρακολούθησα μία ώραία παράσταση τ'ό έργου τ'ό Στράους στήν όποία ξεχώριζε ή Μπελλιντοίνι ή όποια έκτός από τήν ώραία φωνή τής και τή μεγάλη τέχνη τής, έτυχε νά είναι και δεινή χορεύτρια και έτσι σ'ό χορό «τόν Έπτά πέπλων» δέν ήταν άνάγκη να τήν άντικαθίστα καμμιά έξ επαγγελματίας χορεύτρια, όπως συμβαίει όταν ή όποικρινόμενη τ'ό Σαλώμη άδυνατεί νά χορεύη ή ίδια. Έτσι ή Μπελλιντοίνι έθριάμβευσε πέρα και πέρα και έπεσκιωσε κατά πολύ τούς λοιπούς έρμηνευτάς, οι όποιοι άλλως δέ άποτελούσαν ένα καλό σύνολο άλλα δέν παρουσιάζαν και τίποτα τ'ό άλλως έξαιρετικό. Τό έργο όμως τ'ό Στράους πού άκουα γιά πρώτη φορά με ένθουσίασε και τήν έπαίριο έπρομηθεόθηκα τήν παρτίσιον γιά νά είμαι απόλυτα προετοιμασμένος γιά τήν παράστασι πού έπρόκειτο νά παρακολουθώ στή Σκάλα τ'ό Μιλάνου και ή όποια έπρόκειτο νά δοθί άργότερα κατά τ'ό σαζόν τής «Κουαρέζιμα» (τής σαρακοστής).

Φυσικά από πολύ πριν κράτησα τ'ό θέσι μου και τ'ό βράδυ τής παραστάσεως, φρακοφορόν — τ'ό έπίσημο ένδυμα ήταν άπαράτητο γιά τίς πρώτες θέσεις τής Σκάλας— χωρίς νά βιαστώ ξεκίνησα από τ'ό «Ξενοδοχείο τ'ό Μιλάνου» πού ήταν και είναι σ'ό Κόρσο και άρκετά κοντά στή Σκάλα, γιά νά πάω νά γευματίσω πριν από τήν παράστασι σ'ό περίφημο ρεστοράν τ'ό Κόβα πού βρίσκεται λίγα βήματα από τ'ό θέατρο. Ό

μαίτρ ντ' Ότέλ, με ύποδέχτηκε εύγενέστατα, με τ'ή φράσι «Ό κύριος βρεβία θά έχει κρατήσει τραπέζι». Και στήν άρνητική μου άπάντησι: «Λυπούμαι πάρα πολύ, μού άπήντησε, άλλα κυτάξτε τί γίνεται» Και τ'ό δντι ή μεγάλη σάλα τ'ό Κόβα ήταν κατόπιστη από έξαιρετικά κομψό κόσμο, πού καθώς έμαθα άντικα ως έπί τ'ό πλείστον από τίς μεγάλες οικογένειες, άριστοκρατικές μεγαλοαστών πού κατοικούσι οι περισσότεροι σ'τά μέγαρά τους και πού βρίσκονται σ'τά περίχωρα τ'ό Μιλάνου και εθίσται πριν από κάθε Γκαλά τής Σκάλας νά τρώνε σ'ό Κόβα. Και τώρα η θά γίνη; ρώτησα τόν μαίτρ ντ' Ότέλ, πού τόν έβλεπα καταστενωχωρημένο πού δέν μπορούσε νά με έξυπηρετήση.

Έν τ'ω μεταξύ ή όρα περνούσε και επί πλέον πεινούσα, και έξήλενα τούς εύτυχείς θνητούς πού έτρωγαν και πίναν με κέρι τά όρεκτικά φαγητά και τά περίφημα κρασιά τ'ό φημισμένου ρεστοράν. Άλλά τί εύχάριστη έκπληξι! Σ' ένα τραπέζι διακρίνα ένα κομψό και ήλικιωμένο κύριο πού έτρωγε μόνος του και μού έκανε νεύμα νά τόν πληρώσω. Άναγκωρίως τόν κόντε Μπωλλάτι πού πριν από δυό χρόνια ήταν πρέσβυς τής Ίταλίας σ'ας Αθήνας.

Μέ αλήθην ένθουσιασμό τόν πλησίασα και άπήλαυσα έτσι και τήν κοινούσα τ'ό Κόβα και τ'ό συντροφιά τ'ό εύφρεστάτου και συμπαστάτου Ίταλό διπλωμάτου. Έφάγαμε, ήψαμε, κουβεντιάσαμε και ξεκινήσαμε μαζί γιά τ'ό θέατρο, πού έκείνος ήταν προσκαλεσμένος σ' ένα θεωρείο πρώτης σειράς, έγώ δέ στήν «πολτρόνα» μου, όπως άποκαλούν στήν Ίταλία τίς πρώτες θέσεις τής πλατείας.

Είνε δύσκολο νά περιγράψη κανείς τ'ό έκπαγλο θέμα πού παρουσιέ ή σάλα τής Όπερας έκείνη τ'ή βραδιά! Άπό τίς τέσσερες σειρές θεωρείων (χωριστά τ'ό ύπερωδόν) και οι τρεις λαμπραν από τά διαμαντικά τών κυριών άπάνω σ'τά μαλλιά τους και σ'τά ντεκολιέ τους. Όμοιογώ πώς και στήν Όπερα τ'ό Παρισίου δέν είχα δει τέτιοι πράγμα και τίς έπιστημότερες άκόμα βραδυές!

Οι θαυμάσιοι πολυέταιοι κατεβάζουν τά φώτα τους, παυοσι ό ήμίλει, άκρα σιωπή βασιλείει, οι μουσικοί στις θέσεις τους περμύνον τόν Μαέστρο. Και ήσού ό Τοσκανί. Θά ήταν τότε περίπου σαραντάτηρ. Τόν ύποδέχεται τ'ό κοινό με ένθουσιώδη χειροκροτήματα. Σ'τά άναλόγιό του ή παρτίτιουρα τής Σαλώμης άνομιγμένη στήν πρώτη σελίδα. Με άπορία βίβλω πώς ό μαέστρος δέ ρίχνει ότε καν με ματιά άπάνω στή μουσική και διευθίνει ολόκληρο τ'ό έργο από μνήμη! Ύστερα μόνον έμαθα πώς ό Τοσκανί δέν είχε παρά νά διαβάση μία ή δυό φορές ένα έργο γιά νά τ'ό μάθη άπ' έξω! Φαίνεται πώς ή μεγάλη του μωσιά ήταν έκείνη πού στήν άρχή τ'ό σταδίου τών τόν έκανε νά μαθαίνη τίς παρτίσιον, όλες τίς παρτίσιον, άπ' έξω και έτσι κατόρθωσε νά πλουτίση τ'ή μνήμη του με άπειρία έργων, συμφωνικών και θεατρικών τά όποια άκόμη και τώρα διευθίνει χωρίς τ'ή βοήθεια τών παρτίσιον, και άποτελεί ένα φαινόμενο σ'ό μουσικό κόσμο!

Η έκτέλεσις τής «Σαλώμης» με καλλιτέχνη σάν τών Μπαργκάτι, διάσημο Βαγκνερικό τέκνρο σ'ό πόλο τ'ό Ηρόδη, τήν ρωσικήν κατ'αγωγή Κρουσενίκα ως Σαλώμη και τ'ή βαυαρία όρχήστρα τής Σκάλας με τόν Τοσκανί, ήταν μία άληθινή μυσταγία πού δέ θα έξεχάσω όσο ζώ!

ΙΩΑΝΝΗΣ ΦΑΡΟΥΔΑΣ

«ΜΟΥΣΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ»